

ВТРАТИ НАУКИ

УДК 551.4

DOI: 10.18524/2303-9914.2022.2(41).268764

В. В. Янко¹, док. геол.-мін. наук, професор

В. М. Кадурін¹, канд. геол.-мін. наук, професор

А. О. Кравчук¹, канд. геол. наук, доцент

С. В. Кадурін¹, канд. геол. наук, доцент

В. П. Усенко¹, завідувач музеєм

Г. Г. Золотарьов², завідувач сектору

О. С. Дікол¹, здобувачка

¹Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

кафедра загальної, морської геології та палеонтології

Шампанський пров. 2, Одеса, 65058, Україна, valyan@onu.edu.ua

²Гідрометереологічний центр Чорного та Азовського морів,

Французький бульвар, Одеса, Україна 65009

ДАНИНА ЖИТТЮ АКАДЕМІКА НАН УКРАЇНИ ЄВГЕНА ФЕДОРОВИЧА ШНЮКОВА

Стаття присвячена життю та діяльності відомого у всьому світі радянського та українського вченого, засновника морської геології в країні академіка НАН України, доктора геолого-мінералогічних наук, професора Євгена Федоровича Шнюкова. Наукові напрацювання Євгена Федоровича висвітлено у понад 700 публікаціях. Коло його наукових інтересів є надзвичайно широким. Євген Федорович першим серед геологів прийшов до того, що в Україні, як у морській державі, потрібно розвивати морські геологічні дослідження. Видатний талановитий вчений, людина сповнена життєвого оптимізму, почуттям гумору, доброзичливості, чуйності, непересічної особистості – таким Євген Федорович Шнюков назавжди залишиться у душах і серцях друзів і колег, усіх, хто знав його, спілкувався і працював із ним, поважав і любив.

Ключові слова: морська геологія, вуглеводні, грязьові вулкани, металогеція.

1 листопада 2022 року з болем у серці уся освітньо-наукова Україна сприйняла прикру звістку – смерть відомого у всьому світі українського вченого, академіка Євгена Федоровича Шнюкова.

На 93-му році відійшов у вічність видатний радянський і український вчений, в галузі металогенічних досліджень донних відкладів Світового океану і внутрішніх морів, Євген Федорович Шнюков, добре відомий у близькому та далекому закордонні. Він був членом Національної академії наук України, заслужений діяч науки і техніки України, двічі лауреат Державної премії України

Є. Ф. Шнюков (1930–2022)

в галузі науки і техніки, доктор геолого-мінералогічних наук, професор. Наукові напрацювання Євгена Федоровича висвітлено у понад 700 публікаціях. Коло його наукових інтересів є надзвичайно широким.

Євген Федорович народився 26 березня 1930 р. у місті Архангельськ, розташованому в гирлі річки Північна Двіна. У зв'язку з виробничою діяльністю батька Федора Васильовича Шнюкова, відповідального працівника Міністерства шляхів сполучення СРСР, шкільні роки Євгена Федоровича були пов'язані з частими переїздами сім'ї. Мама Єлизавета Захарівна була дочкою мореплавця Захара Матвійовича Ушакова. Це було визначальним фактором у виборі майбутньої

професії академіка. І лише проблеми із зором не дозволили Євгену Федоровичу вступити до Одеського вищого морехідного училища. Романтика морських подорожей змінилася романтикою польових геологічних експедицій, але потяг до морських мандрів залишився у нього на все життя.

Незважаючи на часті переїзди та зміну шкіл, природна допитливість, прагнення до знань та цілеспрямованість дозволили Євгену Федоровичу закінчити десятирічку в Одесі із золотою медаллю в 1948 р. Після закінчення він вступив у Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка за спеціальністю «геолог-геохімік». Там він зустрів свою майбутню дружину, Галину Дмитрівну Забелло, яка присвятила себе роботі у виробничому об'єднанні «Укргеофізрозвідка» і за виконанні роботи отримала Державну премію України. З цією чудовою жінкою Євген Федорович прожив 54 щасливі роки, вони виростили двох дітей, які у професійному плані пішли стопами своїх батьків.

По закінченню університету у 1953 р. Є. Ф. Шнюков отримав диплом з відзнакою за спеціальністю «геолог-геохімік» та був прийнятий до аспірантури Інституту геологічних наук АН УРСР. Спочатку в аспірантурі (1953–1956 рр.), а потім на посаді молодшого наукового співробітника Інституту геологічних наук АН УРСР (1956–1957 рр.) та в Інституті мінеральних ресурсів АН УРСР у Сімферополі (1957–1959 рр.), Євген Федорович спільно зі своїм учителем та керівником професором Ю.Ю. Юрком займався вивченням мінералогії Криворізького залізрудного басейну. За результатами цих досліджень у 1958 р. він захистив дисертацію та отримав науковий ступінь кандидата геолого-мінералогічних наук, а через сім років у 1965 р. захистив докторську дисертацію на тему «Генезис залізних руд Азово-Чорноморської рудної провінції».

Євген Федорович першим серед геологів прийшов до того, що в Україні, як у морській державі, потрібно розвивати морські геологічні дослідження. Початок цього було покладено дослідженням Азовського моря у 1964 р. Під безпосереднім керівництвом Є. Ф. Шнюкова було сконструйовано та побудовано бурову платформу, а потім і перше в Україні спеціалізоване судно «Геохімік»,

здатне пробурити свердловини з повним відбором керна завглибшки до 100 м на глибині моря до 30–40 м. Це сприяло побудові більш потужних науково-дослідницьких судів для роботи у Світовому океані та Чорному морі.

Євген Федорович приділяв велику увагу розробці комплексної методики морських геологічних досліджень з допомогою геохімічних, мінералогічних, літологічних, геофізичних, палеонтологічних, а пізніше і космічних методів, залучаючи до роботи ентузіастів морської геології – геологів-аквалангістів, розробників звукової геолокаційної та сейсмоакустичної апаратури, вдосконалював методику відбору проб та первинної обробки кам'яного матеріалу.

У 70-ті роки минулого століття, поряд із роботами київських вчених академіків, в Одеському Державному університеті імені І.І. Мечникова почав розвиватися прикладний напрямок морської геології. У 1972 р. кафедра загальної геології в одеському університеті була перейменована на кафедру загальної та морської геології. Кафедра мала свій науковий флот, включаючи судна океанічного регістру. І, розуміється, головним науковим консультантом став академік Є. Ф. Шнюков. З великим трепетом він відгукувався про наші успіхи і з неабиякою теплою ставився до співробітників кафедри, багато з яких так само ставляться і до його учнів. Невід'ємною рисою Євгена Федоровича було те, що він однаково шанобливо ставився і до великих вчених, і до молодих співробітників. Особливо, це проявлялося в морських експедиціях де академік разом із молодими хлопцями стояв біля лебідки і першим намагався опинитися при розкритті піднятого матеріалу. Євген Федорович дуже любив Одесу, він називав її «малою Вітчизною» і часто приїжджав сюди. Фільм присвячений його 90-річчю (<https://www.youtube.com/watch?v=UTPxw3dGaE>) був знятий у палеонтологічному та геолого-мінералогічному музеї, а також на кафедрі загальної та морської геології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, зі співпрацівниками якого Євген Федорович проводив спільні експедиції, в Чорному морі та узбережжі в рамках сумісних вітчизняних та міжнародних наукових проєктів, організовував міжнародні наукові конференції (Шнюков та ін., 2018) та мав численні публікації (Шнюков, Янко, 2014, 2017, 2020). Щоразу в спілкуванні з ним ми, одесити, чули від нього «привіт рідному місту».

Дослідження чорноморського шельфу України та суміжних територій найбільш яскраво висвітлили організаторський талант Є. Ф. Шнюкова. Він неодноразово наголошував, що шельф України – не лише потенційна комора мінеральних запасів, а й важлива природоохоронна зона, область зосередження значних за обсягом біологічних ресурсів та рекреації. Євген Федорович завжди йшов попереду часу і слідом за роботами на шельфі Чорного моря організував дослідження геології Світового океану. У 1978–1979 рр. за його ініціативою під його керівництвом було проведено першу спеціалізовану геолого-геофізичну експедицію на НІС «Академік Вернадський» в Індійському океані. Поряд із вивченням геологічних особливостей основних тектонічних структур, петрографії та ендегенної металогенії серединно-океанічного хребта, Є. Ф. Шнюков приділяв особливу увагу екзогенній металогенії, зокрема залізо-марганцевим конкреціям. Ним вперше було чітко акцентовано увагу на їх генетичне та промислове значення, уточнено взаємозв'язок рельєфу з їхнім розміщенням, виявлено вплив рифтових зон серединно-океанічних хребтів та вулканічних форм і підтверджено седиментаційно-діагенетичний генезис конкрецій. Всі ці

та багато інших теоретичних висновків Є. Ф. Шнюкова знайшли своє підтвердження в наступних морських експедиціях до Атлантичного та Індійського океанів, а також у Червоне море на НІС «Академік Вернадський», «Професор Колесніков» та ін.

Широка популярність та високий науковий авторитет Є. Ф. Шнюкова як фахівця в галузі морської геології, дозволили делегувати його для участі в роботі сесії Комітету ООН з мирного використання дна морів та океанів за межами дій національної юрисдикції (Женева, 1971 р.; Нью-Йорк, 1972 р.), а також на засіданні Міжурядової океанографічної комісії в Парижі (1985, 1987 р.).

З 1989 по 1993 р. він був головним редактором Геологічного журналу. У 2005 р. створив журнал «Геологія та корисні копалини Світового океану» і став його головним редактором.

У 1992 р. рішенням Президії НАН України було створено Відділення морської геології та осадового рудоутворення НАН України, керівником якого було призначено Є. Ф. Шнюкова.

Фундаментальні дослідження Є. Ф. Шнюкова в галузі осадового рудогенезу, грязьового вулканізму, геології морського дна дозволили йому зробити безліч відкриттів та винаходів. Насамперед це стосується залізних руд, золота, залізо-марганцевих конкрецій, а також перспектив нафтогазо- та газогідратоносності Чорного моря.

Дослідження газових сипів та грязьових вулканів у Чорному морі та Керченському півострові проводилися під керівництвом Є. Ф. Шнюкова спільно з фахівцями Бельгії, Болгарії, Греції, Німеччини, Росії, Румунії, Туреччини, Франції. Ним було висунуто гіпотезу про зв'язок утворення родовищ сірки та ртуті з грязьовим вулканізмом та вперше висловлено щодо можливості відкриття промислових родовищ сірки та ртуті у Керченсько-Таманському регіоні. За результатами теоретичних та експериментальних досліджень Є. Ф. Шнюковим було виявлено Південно-Українську провінцію дисперсного золота з ймовірними запасами в кілька сотень тон.

Є. Ф. Шнюковим разом із співробітниками НІПІ Океанмаш було отримано патент на винахід «Спосіб видобутку магнітних мінералів з морського піску та пристосування для його здійснення». Застосування цього винаходу дає можливість отримати необхідні для промисловості мінерали – магнетит, ільменіт, титаномagnetит із пляжних відкладів та прибережної зони, не порушуючи екологічної рівноваги.

У 1992 р. Є. Ф. Шнюковим виявлено золотоносність відкладів Керченського півострова (дрібне та тонкодисперсне золото). Основні роботи проводилися аж до 2013 р. і продовжувалися до останнього його дня.

Наукові інтереси академіка НАН України Є. Ф. Шнюкова є надзвичайно різнобічними, проте всі вони служать одному генеральному напрямку – побудові теорії осадового рудоутворення та подальшому розвитку теорії седиментогенезу, прогнозу та відкриття нових родовищ корисних копалин.

Незважаючи на складні економічні та політичні умови в останнє десятиліття Є. Ф. Шнюковим організовано морські наукові експедиції на НІС «Професор Вернадський», «Професор Водяницький», «Циклон». Спільно зі співробітниками УкрНІГРІ отримано три патенти на способи видобутку природного газу

у відкритому морі та спосіб виявлення просочування морського газу та оцінки його концентрації у водної товщі.

До останнього подиху Є. Ф. Шнюков працював для підтвердження статусу України як морської держави і для забезпечення її енергетичною сировиною.

Є. Ф. Шнюков є одним із співавторів фундаментальних підручників «Основи морезнавства» (Шнюков, Пасинков, Зіборов, 2012), «Нетрадиційні джерела вуглеводнів» (Михайлов та ін., 2013), «Грязьові вулкани Чорного моря як пошуковий критерій газогідратів (Шнюков, 2017), каталогу «Грязьові вулкани Чорного моря» (Шнюков та ін., 2015), «Газовий вулканізм Чорного моря» (Шнюков та ін., 2005), «Проблеми сапропелів Чорного моря» (Шнюков та ін., 2010), «Золото в надрах Криму» (Шнюков та ін., 2010), «Мінералогічні скарби України» (Шнюков, Зіборов, 2010), «Флюїдогенна мінералізація грязьових вулканів Азово-Чорноморського регіону» (Шнюков, 2016), що свідчать про різнобічність та глобальне вивчення території південного заходу України та Азово-Чорноморського басейну.

На основі теоретичних, аналітичних досліджень підтверджено, що грязьові вулкани є складовою сейсмічно активних складчастих систем альпійського віку, які виконують роль флюїдопровідника глибинних частин кори, а також вмістилища водногазових флюїдних сумішей. Встановлено зв'язок грязьового вулканізму з великими землями. Проведені Є. Ф. Шнюковим дослідження мі-

Рис. 1 Міжнародна наукова конференція «Морські геолого-геофізичні дослідження: фундаментальні та прикладні аспекти» присвячена 100-річчю від дня заснування Національної академії наук України та 50-річчю кафедри загальної та морської геології Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова, 8–9 листопада 2018 р., м. Одеса, Україна. Зліва направо: чл.-кор. НАН України проф. В. О. Іваниця, проректор з наукової роботи ОНУ імені І. І. Мечникова; проф. В. В. Янко, завідувач кафедри загальної та морської геології ОНУ імені І. І. Мечникова; академік НАН України Є. Ф. Шнюков; академік НАН України М. І. Павлюк, директор Інституту геології і геохімії горючих копалин НАН України.

нералогії грязьових вулканів Азово-Чорноморського басейну дозволяють припустити флюїдогенну мінералізацію грязьових вулканів як показник їх глибинного походження.

Наукові досягнення Є. Ф. Шнюкова як основоположника нового напрямку в галузі осадового рудоутворення – металогенії грязьового вулканізму сприяли розширенню мінерально-сировинної бази України. Фактично він є «творцем» морської металогенії.

Великий внесок Є. Ф. Шнюкова в геологічну науку був гідно оцінений – у 1980 р. він нагороджується орденом «Знак пошани», а у 1982 р. – обирається дійсним членом Академії наук УРСР, у 1985 р. – нагороджується медаллю «Ветеран праці», 2000 р. – орденом «За заслуги» III ступеня, золотою медаллю Леонардо да Вінчі (МАН Євразії).

Видатний і талановитий вчений, людина сповнена життєвого оптимізму, почуттям гумору, доброзичливості, чуйності, непересічної особистості – таким Євген Федорович Шнюков назавжди залишиться у душах і серцях друзів і колег, усіх, хто знав його, спілкувався і працював із ним, поважав і любив.

Гірко сумуємо з приводу трагічної втрати нашого незабутнього колеги, друга і наставника Євгена Федоровича. Завжди пам'ятатимемо і шануватимемо його. З нами назавжди залишиться його спокій, оптимізм, простота й людяність!

*Валентина Янко, Володимир Кадурін,
Сергій Кадурін, Ганна Кравчук, Валерій Усенко,
Георгій Золотарьов, Олена Дікол*

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Михайлов В. А., Зейкан О. Ю., Коваль А. М., Загнітко, Гураве П., Шнюков Є. Ф. та ін. Нетрадиційні джерела вуглеводнів України. Підручник. Кн. V11. Метан вугільних родовищ, газогідрати, імпульсні структури і накладені западини Українського щита / Київ., Ніка-Центр., 2013. С. 1–268.

Шнюков Е. Ф. Грязевые вулканы Черного моря как поисковый критерий газогидратов // LAP LAMBERT Academic Publishing. 2017. 47р.

Шнюков Е. Ф. Флюидогенная минерализация грязевых вулканов Азово-Черноморского региона // Киев: Логос. 2016. 194 с.

Шнюков Е. Ф., Гаврилюк И. В., Маслаков Н. А. и др. Золото в недрах Крыма // Киев, Логос. 2010. 186 с.

Шнюков Е. Ф., Зиборов А. П. Минеральные богатства Черного моря // Киев, Карбон, 2004. 274 с. // Киев, Логос. 2010. 186 с.

Шнюков Е. Ф., Коболев В. П., Кузнецов А. С. и др. Проблемы сапропелей Черного моря // ТОВ «Карбон-Сервис». 2010. 139с.

Шнюков Е. Ф., Старостенко В. И., Иванников А. В. Газовый вулканизм Черного моря // Киев, ОМГОР НАН Украины. 2005. 145 с.

Шнюков Е. Ф., Ступина Л. В., Рыбак Е. Н., Парышев А. А. и др. Грязевые вулканы Черного моря (каталог) // Киев, Логос. 2015. 256 с.

Шнюков Е. Ф., Янко В. В. Проблемы углеводородного потенциала Черного моря и пути его освоения // Геология и полезные ископаемые Мирового океана. 2017, № 4. С. 41–53.

Шнюков Е. Ф., Янко В. В. Газоотдача дна Чёрного моря: геолого-поисковое, экологическое и навигационное значение // Вестник Одесского университета, Серия географических и геологических наук. 2014. Т. 19. Вып. 3, № 23. С. 225–241.

Шнюков Є. Ф., Пасинков А. А., Зіборов А. П. Основи морезнавства. Підручник. Частина 111 // Геологія і корисні копалини Світового океану. -Київ-Севастополь. 2012. 501с.

Шнюков Є. Ф., Янко В. В., Смельянов В. О., Коболєв В. П. Морські геолого-геофізичні дослідження: фундаментальні та прикладні аспекти // Труды Міжнародної наукової конференції «Геологія та корисні копалини Світового океану». 2018. Т. 14, № 4. С. 95–103. <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/168214>.

Shnyukov, E., Yanko-Hombach, V. Mud Volcanoes of the Black Sea Region and Their Environmental Significance. 2020. Switzerland, Springer, 494 p. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-40316-4>.

REFERENCES

Mykhailov V. A., Zeykan O. Yu., Koval A. M., Zagnitko, Guravie P., Shnyukov E. F. et al. (2013) Netradytsiini dzherela vuhlevodniv Ukrainy. (Unconventional hydrocarbon sources of Ukraine) Textbook. B.V11. Metan vuhilnykh rodovyshch, hazohidraty, impaktni struktury i nakladeni zapadyny Ukrainskoho shchyt (Methane from coal deposits, gas hydrates, impact structures and superimposed depressions of the Ukrainian shield) / Kyiv., NikaCenter. P. 1–268. [in Ukrainian].

Shnyukov E. F. (2017) Gryazeveye vulkany Chernogomorya kak poiskovyy kriteriy gazogidratov (Mud volcanoes of the Black Sea as a search criterion for gas hydrates) // LAP LAMBERT Academic Publishing. 47 p. [in Russian].

Shnyukov E. F. (2016) Flyuidogennnaya mineralizatsiya gryazevykh vulkanov Azovo-Chernomorskogo regiona (Fluidogenic mineralization of mud volcanoes in the Azov-Black Sea region) // Kyiv, Logos. 194 p. [in Russian].

Shnyukov E. F., Gavriluk I. V., Maslakov N. A. et al. (2010) Zoloto v nedrakh Kryma (Gold in the bowels of Crimea) // Kyiv, Logos. 186 p. [in Russian].

Shnyukov E. F., Ziborov A. P. (2004, 2010) Mineralnye bogatstva Chernogo morya (Mineral wealth of the Black Sea) // Kyiv, Karbon, 2004. 274 p. // Kyiv, Logos. 2010. 186 p. [in Russian].

Shnyukov E. F., Kobolev V. P., Kuznetsov A. S. et al. (2010) Problemy sapropely Chernogo morya (Problems of Black Sea sapropels) // TOV «Karbon-Servis». 139 p. [in Russian].

Shnyukov E. F., Starostenko V. I., Ivannikov A. V. (2005) Gazovyy vulkanizm Chernogo morya (Gas volcanism of the Black Sea) // Kyiv, OMGOR NAS of Ukraine. 145 p. [in Russian].

Shnyukov E. F., Stupina L. V., Rybak E. N., Paryshev A. A. et al. (2015) Gryazeveye vulkany Chernogo morya (katalog) (Mud volcanoes of the Black Sea (catalogue)) // Kyiv, Logos. 256 p. [in Russian].

Shnyukov, E., Yanko-Hombach, V. (2017) Problemy uglevodorodnogo potentsiala Chernogo morya y putiegoosvoenniya (Problems of the hydrocarbon potential of the Black Sea and ways of its development) // *Geology and minerals of the World Ocean*, № 4. p. 41–53. [in Russian].

Shnyukov, E., Yanko-Hombach, V. (2014) Gazoosvobodnaya Chernogo morya: geologo-poiskovoe, ekologicheskoe i navigatsionnoe znachenie (Gas recovery from the bottom of the Black Sea: geological prospecting, environmental and navigational significance) // *Bulletin of the Odessa University, Series of geographical and geological sciences*. Vol. 19. Issue 3, № 23. P 225–241. [in Russian].

Shnyukov E. F., Pasynkov A. A., Ziborov A. P. (2012) Osnovy moreznavstva (Basics of marine science). Manual, part 1 // *Geology and minerals of the World Ocean*. Kyiv-Sevastopol. 501 p. [in Ukrainian].

Shnyukov E. F., Yanko V. V., Yemelyanov V. O., Kobolev V. P. (2018) Morski heoloho-heofizychni doslidzhennia: fundamentalni ta prykladni aspekty (Marinegeological and geophysical research: fundamental and applied aspects) // *Proceedings of the International Scientific Conference «Geology and minerals of the World Ocean»*. Vol. 14, № 4. P. 95–103. <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/168214>. [in Ukrainian].

Shnyukov, E., Yanko-Hombach, V. (2020) Mud Volcanoes of the Black Sea Region and Their Environmental Significance. Switzerland, Springer, 494 p. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-40316-4>. [in English].

Надійшла 01.12.2022

**V.V. Yanko¹,
V.M. Kadurin¹,
A.O. Kravchuk¹,
S.V. Kadurin¹,
V.P. Usenko¹,
G.G. Zolotarev²,
O.S. Dikol¹,**

¹Odessa I. I. Mechnikov National University, 2 Shampansky Lane, Odessa, Ukraine, 65058, valyan@onu.edu.ua

²Black and Azov Seas Centre for Hydrometeorology, 89 Franzusky blvd, Odessa, Ukraine, 65009

TRIBUTE TO THE LIFE OF ACADEMICIAN NAN OF UKRAINE, EVGENIY SHNYUKOV

Abstract

This article is devoted to the life and activities of Doctor of Geological and Mineralogical Sciences, Academician NAN of Ukraine Evgeniy Shnyukov. Professor Shnyukov was a world-famous Soviet and Ukrainian scientist, founder of the discipline of marine geology in Ukraine, and Academician of the National Academy of Sciences of Ukraine. He was born on March 26, 1930 in the city of Arkhangelsk, located at the mouth of the Northern Dvina River, and he passed away on November 1, 2022 in Kyiv at the age of 93. He was a member of the National Academy of Sciences of Ukraine, and a highly honored researcher, having been twice a laureate of the State Prize of Ukraine in the field of science and technology. His scientific interests were extremely wide and were covered by more than 700 publications. He was the first among geologists to come to the conclusion that, as a maritime state, Ukraine was obligated to develop marine geological research. Academician Shnyukov promoted the exploration of marine geology at Odessa I.I. Mechnikov State University, constantly and fruitfully working with scientists of the Department of General and Marine Geology as its chief scientific consultant. With great respect, he spoke about our successes and treated the staff of the department and students with great warmth. His integral feature was that he treated great scientists and young employees with equal respect. He loved Odessa very much, called it his “Little Motherland,” and often visited to conduct joint expeditions in the Black Sea and along its coast as part of joint domestic and international scientific projects. He also organized international scientific conferences. In 1992, by decision of the Presidium of the National Academy of Sciences of Ukraine, the Department of Marine Geology and Sedimentary Ore Formation of the National Academy of Sciences of Ukraine was established, with E.F. Shnyukov appointed as its head. Until his last breath, Shnyukov worked tirelessly to confirm the status of Ukraine as a maritime state and to provide it, through research, with energy resources and raw materials. The scientific achievements of Academician Shnyukov include his founding of a new direction in the field of sedimentary ore formation – the metallogeny of mud volcanism – with which he contributed to the expansion of the mineral and raw material base of Ukraine. In fact, he is the “father” of marine metallogeny. An outstanding and talented scientist, a person full of vital optimism, a sense of humor, benevolence, sensitivity, and an outstanding personality – Evgeniy Shnyukov will forever remain in the hearts of his friends and colleagues, as well as everyone who knew him, communicated and worked with him, respected him, and loved him.

Key words: marine geology, hydrocarbons, mud volcanoes, metallogeny.